

Αποτελεσματικότητα των αναπτυξιακών πόρων στην Ελλάδα της κρίσης

Με αφορμή τον πολύ πετυχημένο αλλά και επίκαιρο τίτλο του Forum Ανάπτυξης θα ήθελα από την πλευρά μου να μοιραστώ με τους αναγνώστες του «Σύμβουλου Επιχειρήσεων» σειρά σκέψεων σε σχέση με την αποτελεσματικότητα.

Άρθρο του Αθανάσιου Κατή, Σύμβουλου Επιχειρήσεων

Δεν θα αναλύσω την αποτελεσματικότητα παντού, που είναι απολύτως αναγκαία, αλλά θα εστιάσω στην αποτελεσματικότητα των πόρων που διαθέτει η ελληνική πολιτεία και η Ευρωπαϊκή Ένωση στον τομέα της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας στον τομέα της συνοχής. Δηλαδή στη διάθεση πόρων για την ταχύτερη ανάπτυξη των φτωχών περιφερειών ώστε αυτές να συγκλίνουν, σε επίπεδο χώρας με τις περισσότερες αναπτυγμένες και σε επίπεδο Ένωσης η χώρα να συγκλίνει με τις περισσότερες αναπτυγμένες χώρες.

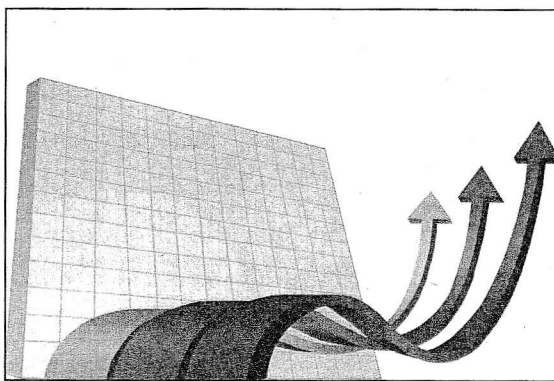
Σε αυτή τη λογική η χώρα κινείται από την αρχή της δεκαετίας του 1980, όταν ενταχθήκαμε στην τότε ΕΟΚ και εισπράττει σημαντικότητας πόρους με τη μορφή προγραμματικών περιόδων.

Τα ιστορικά στοιχεία πείθουν ότι ως χώρα, ενώ έχουμε κάνει βήματα από τότε σε όλους τους τομείς, αυτά είναι δυσανάλογα μικρά σε σχέση με τα ποσά που έχουν δαπανηθεί και σε σύγκριση με άλλες χώρες. Αυτό δεν είναι άμειρο της σημερινής οικονομικής και όχι μόνο κατάστασης στη χώρα και αυτό δικαιώνει και τον τίτλο του forum που εστιάζει στην αποτελεσματικότητα, των πόρων εν προκειμένω.

Σήμερα βρισκόμαστε στην υλοποίηση πλέον της πέμπτης προγραμματικής περιόδου από την οποία αναμένεται να εισρεύσουν σημαντικοί πόροι και σε πολλές περιπτώσεις μοναδικό, για την πολυπόθητη και πολύπαθη ανάπτυξη και τη συνακόλουθη μείωση του τέρτος της ανεργίας που αποστερεί από τη χώρα, με τη μετανάστευση των νέων επιστημόνων, το πολυτιμότερο κεφάλαιο της. Μελέτες έχουν γίνει και έχουν καταγραφεί τα προβλήματα όλων των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων.

Το κρίσιμο όμως ερώτημα που παραμένει είναι αν, ως χώρα, αξιοποιούμε την εμπειρία των κακών πρακτικών των προηγούμενων περιόδων ή οι κάθε νέοι διαχειριστές της πολιτικής εξουσίας εμφανίζονται να έχουν τη μαγική λύση και βεβαίως ούτε κουβέντα να αξιοποιηθεί η αποκτηθείσα εμπειρία.

Με την έναρξη της διαχείρισης της νέας προγραμματικής περιόδου γίνεται κατανοητό ότι πέρα από την επιλογή κάποιων κλάδων που θεωρούνται στρατηγικοί και οι οποίοι

οι ενισχύονται κατά προτεραιότητα, οι όλοι σχεδιασμοί των ενισχύσεων και της διαχείρισης των πόρων έχουν τη λογική των προηγούμενων περιόδων.

Έτσι οι επιχειρήσεις θα βομβαρδίζονται με δεκάδες προκηρύξεις προγραμμάτων, μικρών προϋπολογισμών και μικρών ποσών ανά επένδυση, που μπορούν να επιδοτήσουν επιμέρους ανάγκες τους κάθε φορά.

Θα έχουμε έτσι τη μια φορά να προκηρύσσονται προγράμματα ενίσχυσης για εξοπλισμό και κυριακές υποδομές, την επόμενη για ενίσχυση της εξαγωγικής δραστηριότητας, την τρίτη για μεταφορά των επιχειρήσεων στις Βιομηχανικές Ζώνες, την ίδια περίοδο θα εμφανίζονται προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης, λίγο μετά για δημιουργία clusters, αργότερα για παραγωγή νέων προϊόντων και παράλληλα το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης θα προκηρύσσει προγράμματα ενίσχυσης της βιομηχανίας τροφίμων που θα έχουν καλύτερους όρους από το αντίστοιχο πρόγραμμα, που τρέχει την ίδια περίοδο, το Υπουργείο Ανάπτυξης για τον ίδιο κλάδο!

Μέσα από αυτή τη δαιδαλώδη διαδικασία ο κάθε επιχειρηματίας καλείται να «εμπνεύσει» τις ανάγκες της επιχείρησής του και να υποβάλει επιμέρους πολλαπλές προτάσεις μέχρι να καταφέρει να καλύψει όλες του τις ανάγκες.

Για όλες αυτές τις δεκάδες προκηρύξεις εκπονούνται αντίστοιχες προκηρύξεις με τεράστια κόστη και στο σχεδιασμό (κανονισμοί εκατοντάδων σελίδων συνοδεύουν την κάθε προκήρυξη) αλλά και στο επίπεδο της υλοποίησης.

Έτσι λόγω των επαναλαμβανόμενων υποβολών, από τις ίδιες επιχειρήσεις, οι φορείς διαχείρισης καλούνται να αξιολογήσουν αλλά και να διαχειριστούν χιλιάδες προτάσεις, με σημαντικό κόστος που μεγαλώνει περισσότερο κυρίως λόγω των μικρών προϋπολογισμών (έχουμε προγράμματα που δέχονται προτάσεις των

20.000 €!). Το χειρότερο δε είναι ότι, σε ένα τόσο μεγάλο αριθμό έργων, δεν μπορεί να γίνει σε βάθος έλεγχος της αποτελεσματικότητας κυρίως των χρηματοδοτήσεων.

Το ερώτημα που προκύπτει είναι αν υπάρχουν άλλοι τρόποι να διαχειριστούμε αυτά τα ποσά περισσότερο απλά και περισσότερο κυρίως αποτελεσματικά;

Σαφώς και υπάρχουν αρκεί να δούμε την επιχείρηση σαν μονάδα που έχει ένα συγκεκριμένο επιχειρηματικό πλάνο ανάπτυξης της, για την περίοδο που διανύουμε και συγκεκριμένες συνολικές χρηματοδοτικές ανάγκες. Στην περίπτωση αυτή αντί να θέτουμε επιμέρους στόχους (καινοτομία, εξωστρέφεια, ανταγωνιστικότητα) θα έπρεπε να θέσουμε τους γενικούς στόχους της χώρας στον τομέα των επενδύσεων και της ανάπτυξης και να καλέσουμε τις επιχειρήσεις να υποβάλλουν ένα ολοκληρωμένο επιχειρηματικό σχέδιο και ως τέτοιο να βαθμολογηθεί, χρηματοδοτηθεί και ελέγχει στο τέλος η αποτελεσματικότητα που θα ήταν συνδεδεμένη και με την αποδόμηση των πόρων από το αντίστοιχο πρόγραμμα.

Αν δε οι προσκλήσεις των προγραμμάτων ήταν συνεχώς ανοικτές και έκλειναν όταν είχαν εξαντληθεί οι πόροι, χωρίς να παραβιάζεται η διαγωνιστική διαδικασία και κάνοντας αξιολογήσεις ανά τακτά διαστήματα, τότε το κόστος διαχείρισης αλλά και η ενημέρωση των επιχειρήσεων θα ήταν σαφώς καλύτερα από τις σημερινές επιλογές των πολλαπλών προκηρύξεων.

Τι θα έχουμε πετύχει με ένα τέτοιο σχεδιασμό; Πολύ μικρότερο αριθμό προτάσεων αφού οι επιχειρήσεις θα μετείχαν, κατά κανόνα, με μια πρόταση που θα κάλυπτε όλες τις ανάγκες τους. Θα είχαν την συνειδητή στην επίτευξη των στόχων που θα ήταν γνωστοί από την αρχή και σε συνάρτηση με τη ροή των επιδοτήσεων για ένα ολοκληρωμένο επιχειρηματικό σχέδιο

ανάπτυξης της επιχορηγούμενης επιχείρησης και όχι για αποσπασματικές δράσεις που δεν έχουν μετρήσιμους τελικά στόχους επιτυχίας.

Η πολιτεία θα έχει το χρόνο και τους πόρους για ουσιαστική διαχείριση των έργων, σε όλες τους τις φάσεις. Παράλληλα θα έχει δεσμεύσεις πόρων στην αρχή της περιόδου και θα έχει τον έλεγχο των απορροφήσεων ώστε να μην φτάσουμε στο τέλος της περιόδου και να τρέχουμε να πετύχουμε μόνο απορροφητικότητα παραβλέποντας την αποτελεσματικότητα των επενδύσεων.

Στη συνέχεια θα αναφερθώ μόνο στην επιχειρηματικότητα των νέων και τις πρακτικές που ακολουθούμε.

Κατά κανόνα η πολιτεία μοιράζει χρήματα σε υποψήφιους, νέους ή και μεγαλύτερους σε ηλικία, επιχειρηματίες για τη δημιουργία επιχειρήσεων. Στην περίπτωση νέων με υψηλή εξειδίκευση και αξιοποίηση των γνώσεων και δεξιοτήτων τους μιλάμε για επιχειρηματικότητα ευκαιρίας και για επιχειρήσεις ανάγκης που δημιουργούνται από ανέργους που μέσω της επιχειρηματικότητας προσπαθούν να λύσουν τα βιοποριστικά τους προβλήματα.

Και στις δύο περιπτώσεις έχει επιλεγεί από την πολιτεία ή εύκολη λύση της άμεσης επιδοτήσης με αμφίβολης ποιότητας διαδικασία επιλογής (κυρίως κοινωνικά κριτήρια) και άφεσης των υποψήφιων νέων επιχειρηματιών στην τύχη τους.

Τα αποτελέσματα είναι γνωστά αφού ο μεγάλος όγκος αυτών των επιχειρήσεων χάνεται από την αγορά με την ολοκλήρωση της χρηματοδότησης αλλά με σημαντική και άσκοπη σπατάλη πόρων.

Κανένας μας δεν φρόντισε να δημιουργήσουμε, σε όλη τη χώρα, μικρές και ευέλικτες υποδομές στήριξης των υποψήφιων νέων επιχειρηματιών. Και δεν εννοώ δημόσιες δομές ή δομές καταγραφής ανέργων τύπου ΟΑΕΔ αλλά τοπικές δυναμικές δομές στελεχωμένες με καλά εκπαιδευμένα στελέχη σε θέματα επιχειρηματικότητας και πλαισιωμένες από τους τοπικούς επιχειρηματικούς φορείς ώστε και αυτοί να συνεισφέρουν, μέσω των στελεχών τους, την εμπειρία τους στους νέους υποψήφιους επιχειρηματίες.

Ας αξιοποιήσουμε το κινεζικό ρητό «στον πεινασμένο δεν δίνεις ψάρια μια φορά αλλά τον μαθαίνεις να ψαρεύει και να χορταίνει μόνος του».

Τα παραπάνω είναι ενδεικτικά της ανάγκης αποτελεσματικότερης αξιοποίησης των ελάχιστων πόρων που διαθέτουμε και γι' αυτό και το μόντο του συνεδρίου «αποτελεσματικότητα παντού» ταιριάζει απόλυτα και στον τομέα αυτό.

αποτελεσματικότητα